

Szép életem volt

Töredékek Cseszák Imre életéből

Óbecsén születtem 1939. március 29-én. Nagypám, Cseszák István (Óbecse 1882 - Ócsény 1974), Mihály fia. (Ez azért lényeges, mert két Cseszák István élt Becsén és így különböztették meg őket.)

Nagypámnak két fia volt: Ferenc és János, ő az édesapám. (Ferenc 1908-ban született és Decsen halt meg, nem tudom, mikor. Lánya, Rozália is Óbecsén született és Decsen van eltemetve. Fia, József Palotabozsokon született, de ő is meghalt már.)

Édesapám 1910-ben született Óbecsén, elhunyt Ócsényben 1982-ben.

Cseszák Imre családja

Ha jól emlékszem, nagypámnak 75 lánca földje volt; ami – ha nagyjából átszámítjuk – úgy 100 kataszteri hold. Az ősektől örökölte, meg aztán rettenetes szorgalmas ember volt ő is. Ezen a területen gazdálkodott a két fia, mert ő akkor már beköltözött a becsei házba, ami jelenleg – ha jól tudom – állatkórház; akkori címe Mátyás király utca 70.

Ferenc a földvári tanyán dolgozott, a becsein meg apám. Ott növekedtünk mi is.

Én voltam az elsőszülött; húgom, Katalin is Óbecsén született 1942-ben.

Szüleink szépen gyarapodtak. Apám általában tartott 30-40 disznót, 20-25 marhát, lovakat...

Volt állandó cselédjük, aki ott lakott a portán lévő cselédlakásban feleségével meg a gyerekeivel. A felesége segített anyámnak a konyhán, meg a ház körül, volt saját konyhakertjük is, azt is művelgette, a gyerekeik meg velünk játszottak.

Apám nem olyan gazda volt, aki csak dolgoztatott, hanem együtt dolgozott a munkásaival. Ő ment mindig elől. Mindig volt bennkosztos¹ cselédünk, és ha szükség volt rájuk, alkalmi munkások is dolgoztak.

1942-ben már olyan aratógépet vásárolt, ami kötött is. Ez óriási szenzáció volt abban az időben. Traktorja még nem volt, de azt is készült venni, ha nem jön közbe az, ami közbejött.

Egy gyerek, aki valamilyen alkalmazásban állt apámnál, bosszúból fölgyújtotta az egyik szalmakazlat², mert apám (állítólag) egyszer fölpofozta. Ez 1941. szeptember 8-án történt és elegendő vétség volt az 1944. évi megtorláshoz, bosszúálláshoz.

Apámnak volt két unokatestvére: János és Géza. Ők a Horthy-bevonulás idején határvadászok voltak. Éjszakai szolgálatot teljesítettek a Tisza-parton. Hajnalonként bementek a kocsmába és pálinkázás közben azzal dicsekedtek, hogyan lőtték a partizánokat, amikor azok csónakkal jöttek a Tiszán. Ez nagy hiba volt! Később Jánosnak levágták a nemi szervét, és a szájába dugták; belehalt. Gézát pedig úgy összeverték – ezt is apámtól tudom – hogy szinte négykézláb mászott hazáig, az ajtó előtt elveszítette az eszméletét. Arra ment egy partizán és ott lőtte agyon.

¹ Időszaki gazdasági munkás, béres, cseléd, napszámos, akinek bérében bennfoglaltatott a napi étkeztetés is. In Magyar Néprajzi Lexikon A-E Bp., Akad., 1977. 254. p.

² Az esetet megörökítette A Horthy-Magyarország részvétele Jugoszlávia megtámadásában és megszállásában 1941-1945. (Zrínyi, Budapest-Belgrád 1986.) 172. p. A Kimutatás Bácskában elkövetett szabotázsokról és rongálásokról című fejezetben a 33. folyószám alatt: „Cseszák János óbecsei lakos szalmakazlát felgyújtották. Kár 800 p. Az elkövetés ideje: szeptember 8.”

Miért is jöttünk el? Matuska Márton könyvében³ is olvasható: Kovács Károly és Kovács Gyula lelövése 1944. szeptember 18-án Becsén.

Kérdezték a partizánok az embereket: „Hol lakik a Cseszák? Hol lakik a Cseszák?” „Itt is Cseszák lakik, meg ott is, ott is.” Ezekből az egyik mi voltunk.

Kovácsék szállást béreltek az egyik Cseszáktól, aki a magyarok bevonulása után kapott valamilyen beosztást a városházán. De őt nem találták meg, mert megszökött; Katymáron halt meg. (Üldözték a partizánok, Magyarországra is utánajöttek, de nem találták meg. Tudva levő, hogy sok embert Magyarországról vittek haza és ott nyírták ki. Öregapám egyik testvére, Cseszák Júlia férjhez ment Karácsonyi Imréhez, aki állítólag bíró volt Becsén. Őt is nagyon keresték Magyarországon a partizánok, de nem tudták elkapni; természetes halált halt Bácsbokodon.)

A nagyobbik Kovács gyerek hátul az ablakon akart kiugrani, őt akkor lőtték le, a kisebbik az

³ A megtorlás napjai. Harmadik, utószóval bővített kiadás. Graphic, Újvidék, 2008. 191. p. Az apát 1944. szeptember 16-án behívták katonának. Az édesanya egyedül maradt két gyerekükkel: a 17 éves Károllyal és a 8 éves Gyulával a Cseszák-tanyán, ahol bérlőként laktak és nagyon jó viszonyban voltak a tulajdonossal. („Cseszák tisztviselőként dolgozott, állását a magyarok bejövetelekor kapta. Háza a Zöldfás utcában volt, közel a piac bejáratához. Feleségétől elvált és a fiával élt.”) Először a fegyveresek szíven lőtték az ablakon kiugró nagyobb fiút, aki azonnal meghalt; az anyára ötször lőttek, 3 golyót a karján levő kisebb fiú felfogott. Ezután kérdezték meg a partizánok, hol van a Cseszák.

A 96 szerb között volt egy magyar nő is, aki azt mondta az anyának, hogy ők felszabadítók; „két hét múlva bejönnek az oroszok és akkor felszabadítják Becsét.” A felszabadítók a ketős gyilkosság után a házat is kirabolták. A városból reggel a szállásra kiérkező Cseszák még aznap elindult Magyarországra. A történetet a két lelőtt fiú húga jegyezte le Matuska Mártonnak. (Matuska Márton Petrányi Ferenc becsei plébános és más helyi magyar lakos meggyilkolásáról is beszámol könyvében, 183. p.) A Kovács család tragédiáját Mészáros Sándor *Holttá nyilvánítva* című könyvéből Teleki Júlia is közli – a becsei áldozatok nem teljes, 63 nevet tartalmazó névsorával együtt – *Hol vannak a sírok?* című kötetében. Lux Color Printing Óbecse, 2007. 134. p. „A tragikus 1944. szeptember 18-a éjszakáján a Cseszák-tanyán egy házaspár is tartózkodott, azzal a céllal, hogy segítenék a szénagyűjtésben. Ez a házaspár az istállóban aludt. Este 8 óra volt, Kovácsék épp hogy elaludtak, arra riadtak fel, hogy valaki dörömböl az ajtón. Nagyon megijedtek, arra gondoltak, hogy az istállóban levő házaspár akar betörni a lakásba.” A két fiú megölése és a lakás kifosztása után a kb. 90 fős csoport a kukoricáson keresztül elindul a másik Cseszák-tanya felé. Ott a tulajdonost kegyetlenül megkínózták, levágták a nemi szervét, az illető a helyszínen kiszendvedt. Egy másik személyt túszként magukkal vittek, aki útközben megszökött.

anyja kötője alá bújt, azzal meg ott végeztek.

Főként ezek az események eredményezték azt, hogy döntött a család: összepakolunk és három kocsival és hat lóval nekivágunk a Magyarország felé vezető útnak. Negyvennégy október 22-e körül indultunk el. Útközben egy éjszakát a Duna-parton aludtunk. Utána vagy három napig Bácsbokodon, egy távoli rokonnal húztuk meg magunkat. Október 27-én jelentkeztünk be Ócsényben. (Öregapám második felesége csúrogi születésű volt; annak egyik testvére, Szép Imre akkor már Ócsényben lakott. Vele korábban is tartotta a kapcsolatot a családunk. Imre bácsi az Ócsényhez közeli Klézli-szálláson szerzett nekünk átmeneti lakást.)

Ott ért bennünket a front. A hat lóból négyet mindjárt elvittek az oroszok. A maradék kettő közül az egyik vak volt. Ráült az orosz és a szerencsétlen ló nekiment vele a falnak. Erre otthagya. A másik meg fiatal csikó volt, az úgy ledobta az orosz, hogy majd' kitört keze, lába. A csikót apámék azután valahol az erdőben szedték össze, úgy elszaladt.

Egyszer apám szerzett valahol disznót, amit levágtunk. Éppen sült a hurka a lerben, amikor jött egy másik orosz. Kihúzta, megnézte és úgy, ahogy volt, forrón beleöntötte a tarisznyájába a hurkát, kolbászt; zsírral együtt és elvitte.

A háború után apám fuvarozgatott. Abból élünk, meg abból, amit Becséről el tudtunk hozni. Ez azonban nem tartott sokáig.

A kitelepített svábok falvaiban befogadták az úgynevezett telepeseket. Apám Palotabozsokon kapott egy ilyen házat, aminek soha nem örült. „Ez nem az enyém.” Mindig ezt mondta. De nem volt más megoldás. Kapott juttatott földet⁴ is. Palotabozsokon felvidékiek, bukovinaiak, bácskai-

⁴ Az 1945. évi VI. törvény rendelkezett „A nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhözjuttatásáról.”... „a földreform az ország csaknem minden községét érintette. A megművelt területnek 34,8 %-a került felosztásra, mintegy 650 000 személy között... A juttatás átlagosan 5 kat. hold föld volt... A kortársak közül Veres Péter már 1948-ban felfedezte a földreform alapellemzését: „Csak az egyik véglet tűnt el, a nagybirtok, a másik véglet, a 10 holdon aluli, tehát a család foglalkoztatására nem elegendő törpebirtok óriási arányban megszaporodott.” A Rákosi vezette Kommunista Párt a földreformmal előkészítette a magyar mezőgazdaság erőszakos kollektivizálását, a kisparaszti magántulajdon szétzúzását, a kolhoz-modell uralomra juttatását. Prof. Emer Szabó Gyula: *Föld- és területrendezés 2., Agrárvilági*

ak, a kitelepített és visszaszökdösött svábok és az isaszegiek⁵ éltek együtt.

Megvolt ugye a vak ló, a csikó Feri bátyámé volt, aki katonáskodott akkor, amikor mi menekültünk. Ő közben megjött és visszakapta. A sváb háznál maradt egy ökr. Szegény apám összefogta a vak lovat meg az ökröt, azokkal kezdett el gazdálkodni.

Jól ment neki. Társasági ember volt; mindenkit ismert, mindenki szerette. Egyszer szólt neki egy ismerőse. „János, vigyázz! Baj van. Kuláknak leszel minősítve.” (Őcsényben a régi gazdák eleve kulákok⁶ lettek. Palotabozsokon kiket kellett kiválogatni? Azokat, akik jobban gyarapodtak, mint az átlag.)

Apám úgy döntött, hogy ezt nem várja be; a listára kerülés következményeiről tudtunk: internálták őket a Hortobágyra, belebélyegezték az igazolványukba...

Úgyhogy 1951-ben elküldte anyámat Őcsénybe. Még arra is emlékszem, kilencezer forintot tudtak összeszedni. „Ezért a pénzért ott vegyél valamit!” Utána otthagyt mindent Palotabozsokon és visszajöttünk Őcsénybe.

fordulatok, magyar reformok. Nyugat-magyarországi Egyetem. www.tankonyvtar.hu

⁵ A pécsi Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Osztálya munkatársának közlése szerint (2014. IV. 9.) „a rendelkezésünkre álló források (falumonográfia, a községre vonatkozó sajtóanyag) isaszegieket nem említenek. A település honlapján olvasható történeti visszatekintés szerint „a német lakosság nagyobb részének »kollektív bűnösként« el kellett hagynia lakóhelyét. 113 főt »malenkij robotra« küldenek a Szovjetunióba. Helyükre a Szlovákiából elűzött felvidéki magyarok (lakosságcsere-egyezmény) és a Romániában nemkívánatos, Bácskát is megjárt bukovinai székelyek kerülnek. A kezdeti súrlódások után a 3 népcsoport példásan dolgozik együtt. Megtanulták és átvették egymás szokásait, kölcsönösen tisztelik egymást.”

⁶ „A kulák szó orosz eredetű, jelentése ököl, nagygazda, zsugori. A kulák fogalma Magyarországon 1948-tól került a kommunista pártlapokba, ... mint kizsákmányoló, a dolgozó nép ellensége... A parasztságnak az a része, amely szorgos munkával igyekezett bekapcsolódni az áruterelésbe, az így szerzett jövedelmét nem felélte, hanem visszaforgatta a termelésbe, s kisbirtokát fejlesztve, újabb földeket, igavonó állatokat vásárolva, esetenként alkalmi munkaerőt alkalmazva igyekezett növelni a termelését. Származás szerint megkülönböztették »sváb«, »magyar«, »felvidéki«, »délsláv-titoista«, és »telepesből lett« kulákokat. A besorolást tovább differenciálták a foglalkozás szerinti osztályozással: A »földművelő és bérlő« mellett megjelent a »kereskedő-kupec«, a »malmos« a »kocsmáros«, a »gép-és kisüzem-tulajdonos«, de még a »pap, csendőr, értelmiségi kulák« is. 1949-ben elkezdődött a kulákság felszámolásának politikája, rendőri, tanácsi »vonalon« amelyet 1952-től a fizikai megsemmisítés politikája követett.” Hantó Zsuzsa: Kulákok, kitelepítések. www.rubicon.hu/magyar/oldalak/kulakok_kitelepiteseik

Cseszák István, Mihály fia - 1968

A Széchenyi utca 7-be költöztünk, egy kis nádtetős házba, amit később persze átépítettek a szüleink. Ott bérelt földekből éltünk.

Később jött a téesz, oda őt is beeröltették. Fizikailag nem bántalmazták, de örökös zaklatásnak volt kitéve: ott voltak nálunk reggel, délben, este az agitátorok. Az utolsó lovát „bevitte”, azt nagyon sajnálta. Saját földjei ugye nem voltak, csak bérletei; azokat nem tőle vették el. Azzal a feltétellel lépett be, ha beveszik öregapámat is. (Ő akkor már koros ember volt, jól jött neki a nyugdíj.)

Apám kocsis lett, mert értett a lovakhoz. (A szerb hadseregben is lovas tüzér volt.)

Mondanom se kell: nagyon szegények voltunk. Nem éhezünk; a ruhánk is mindig tiszta volt, mert anyánk pedáns asszony volt. Apám mindent megtermelt. Emlékszem a padláson a búzakupacra, az árpakupacra... A búzát elvitte a malomba őrletni, anyám dagasztotta a kenyeret, vittük pékhez, mentünk érte... Boltban alig vettünk valamit. Az udvar tele volt baromfival, tartottak disznókat, tehenünk is volt, abból is csináltak egy kis pénzt: a környék kis kandlikkal hozzánk járt tejért. (Amikor már a nyomdában dolgoztam, említettem apámnak: „Talán el tudok intézni va-

lamilyen állást. Portást, ilyesmit...” „Édes fiam! – mondta - Nekem soha nem parancsolt senki. Most se parancsoljanak.” A téészen ugyan parancsoltak neki is, de ott a fegyelem nem olyan volt, mint egy ipari munkahelyen. Jártá is akkor egy közmondás: *Kossuth téesz aranybánya, Aki nem lop, majd megbánja!*)

Hatodikba jártam, amikor visszajöttünk Ócsénybe, ott fejeztem be az általános iskolát. Bozsokon nem tanultunk orosz, Ócsényben igen. A nyolcadik után fölvettek a szekszárdi Garay Gimnáziumba. Oroszból megint sehol nem voltam. A szegénység mellett sok más probléma is akadt, úgyhogy második után abbahagytam a gimnáziumot.

Autószerelő akartam lenni. Elmentem az ipari iskolába. Az igazgatóhelyettes javasolta, próbáljam meg a nyomdát. Akkor már érettségivel vettem föl tanulót betűszedőnek. Nekem a két gimnázium megvan, magyarból négyes az osztályzatom, a nyomdában meg keresnek betűszedőt. Biztatott.

Azt se tudtam akkor még, mi fán terem a nyomda! Elmentem és körülnéztem. Egy idősebb gimnáziumi iskolatársam már ott dolgozott, ő mutatta meg. „Hát – gondoltam – próbáljuk meg.” Így lettem betűszedő. De engem nemcsak a betűszedés, hanem az egész nyomdaipar érdekelt! Csináltam a klisé⁷, hat hónapig Pesten képeztem tovább magam. Az ottani kollégáim csodálkoztak: „Ez három szakma! Ezeket akarod fél év alatt megtanulni?!” De azért befogadtak. Hozzájárulhatott a jó bátaszéki bor is, amit demizsonban vittem nekik. Megtanultam a fényképezést, másolást, maratást; ebből fejlesztettem ki az ofszet-formakészítést⁸. Közben befejeztem a gimnáziumot. 1964-ben érettségiztem, majd 1969-ben magánúton fényképész szakmunkásvizsgát szereztem.

Utána letettek a gépterembe főművezetőnek, közben Békéscsabán 1976-ban technikusminősítő vizsgát tettem.

⁷ Képek sokszorosítására való, fényképészeti eljárással és maratással alakított fémlemez. In Magyar Értelmező Kéziszótár, Akadémia Kiadó Bp., 1972., 744. p.

⁸ Gumival borított hengerről történő síknyomás. Uo. 1030. p.

Hogy mondjam? Rendbe tettem a géptermet, beindult az ofszet-nyomtatás is.

Közben megválasztottak szb-titkárnak⁹. Nyüzsgő ember voltam és szókimondó. Pártonkívüli szb-titkár voltam! Hogy ebből milyen cirkusz lett! A pártházból egymást érték az elvtársak: „Nem lehet pártonkívüli!” De a sok nyomdász mind rám szavazott. Mit tudtak tenni?

Kilenc évig csináltam, szerintem meg voltak velem elégedve. Rengeteg szakszervezeti kirándulást szerveztem, például két busszal mentünk egyszer a szabadkai piacra. Közben persze megnéztük a péterváradai várat is. Voltak rendszeresen szakmai programok is.

Korábban tagja lettem, majd elnöke a munkaügyi döntőbizottságnak, tagja, majd titkára a MTESZ-nek¹⁰. Mindenáron el akarták velem végeztetni a foxi-maxit¹¹, de azt megúsztam, inkább szakmailag képeztem magam. Pécsen a Zipernovszkyban munkavédelmi technikus végzettséget is szereztem; 1985-ben, a nyugdíjam előtt elvállaltam ezt a beosztást is a nyomdában.

Tulajdonképpen a munkámat elismerték: 1970-ben, 1971-ben és 1979-ben vállalati kiváló dolgozó jelvényvel tüntettek ki, 1982-ben kiváló munkáért miniszteri kitüntetést kaptam, majd 1985-ben szakszervezeti munkáért ezüst fokozat kitüntetésben részesítettek.

Aztán jött a privatizáció. A pártvezetőség megvette a nyomdát.

1996-ban 57 éves voltam; elküldtek nyugdíjba. Örültem, mert akkor épült a fiam háza. Rengeteget dolgoztam rajta; mi csináltunk szinte mindent: betonoztunk, falaztunk... Ráértem, elmentem erre-arra, fölhajtottam a legolcsóbb anyagokat.

Hatvanegyben nősültem, feleségem bátaszéki sváb lány. A vonaton ismerkedtünk meg. Ő Bátaszékről járt be Szekszárdra, én Ócsényből. Mint afféle fiatalok vegyültünk, keveredtünk és én azt a kis szöszit kiszúrtam magamnak. Eladó volt a divatáruházban.

(Az ő családját is érintette a kitelepítés. Apai nagyszülei – akik zombaiak voltak - a keleti zó-

⁹ A szakszervezeti bizottság – az alapszervezetnek a tagság által választott vezetősége. Magyar Értelmező Kéziszótár, 1241. p.

¹⁰ Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége

¹¹ A marxista-leninista esti egyetem „népszerű” elnevezése.

nába, Lipcse mellé kerültek. A bátaszéki svábok a nyugatiba.)

Édesapját nem ismerte – 1942-ben elesett Oroszországban mint magyar katona – soha nem került elő.¹²

Anyai nagyapja vállalkozó szellemű ember volt, kibérelte a pörbölyi pusztát. Ott gazdálkodott, nagyon jól ment neki, természetesen ő is kulák lett, őt is meghurcolták. Öt évig éltünk Bátaszéken. Én ugye otthonról nem hoztam semmit, náluk szobát, konyhát kaptunk, külön lakhattunk.

A nyomdában én akkor minden túlórárt elváltaltam. Az én műszakom általában 8+5 óra volt. Az egyik szekszárdi téesztől béreltem 5 kataszteri hold harmados kukoricát, valahol a Baranya völgyben. Összekaptam a családot: az én szüleimet, a feleségem szüleit és megműveltük. A termést beraktuk a bátaszéki góréba és májusi morzsoltként jó pénzért eladtam. Így be tudtunk szállni egy szövetkezeti lakásba Szekszárdon. Ott laktunk tíz évig. Ott születtek a gyerekeink. Edit 1966-ban, Zoltán 1969-ben. Edit elvégezte Szekszárdon a tanítóképző főiskolát – azóta is tanít. Zoltán szakmát tanult, érettségizett, ő autómániás; gépkocsivezetőként dolgozik.

Mindig mondogattam a feleségemnek: „Én itt nem fogok megöregedni!” Falusi gyerek lévén nem éreztem jól magam az emeletes házban.

Meghaltak a nagyszülők és az anyósoméék el akarták adni bátaszéki házukat, de Szekszárdon nem kaptak volna érte semmit. Mondtam újra

a feleségemnek: „Az alatt az öt év alatt milyen jól megvoltunk. Mi lenne, ha összeköltöznénk?” Nem bánta. Ennek a háznak a tulajdonosai elváltak. A nővel mi elcseréltük a lakásunkat, a férjéért meg az anyósék kifizették. Mi fönt laktunk, ők lent. Apósom nemsokára meg is halt.

Az óbecsei tanya udvarán

Lajvéren, Bátaszék mellett volt anyósomnak szőlője. Javasoltam neki: adja el, mert autóval Szekszárdról nem nagyon érdemes oda járni. „Addig nem adom el, amíg neked Szekszárdon nem lesz!” Ez volt a véleménye. A Tartsay utcában volt egy garázsunk, azt eladtuk, azon a pénzen megvettük a szőlőt. A pince megvolt, két-éves újtelepítésű olaszrizlinggel. Kivitem anyósomat: „Mama! Itt a birtok, most már el lehet adni a lajvérit.”

Fölépítettük a kis tanyát a pince elé, Gyűszűvölgyben is szereztem egy 400 öles birtokot. Építettünk pincét, már szüreteltünk is oda. Van ott 25 gyümölcsfa, 70 tőke vörös szőlő, konyhakertet is hagytunk. A fiam nevére akartam íratni, de nem kellett neki, úgyhogy az is a nyakamon maradt.

Ivánvölgyben van a 700, öles birtokom. A hegyközség szervezett tanfolyamot, komoly szakemberek tartottak előadásokat, sokat tanultunk tőlük. Elvégeztem azt is, azóta okleveles vincellér is vagyok. Ivánvölgy nyugdíjas életem egyik része. Mint már korábban említettem, falusi gyerek vagyok. Szükségem van a föld szagára, a jó levegőre, a természet adta szépségekre. A szőlőmet, gyümölcsfáimat teljesen egyedül metszem, permetezem, művelem a sorközöket. Aztán jön a szüret, ami családi, baráti népnepély.

A sikeres munka végeredménye a borkészítés. (Kezelés, fejtés, kóstolás.) Van négy olyan

¹² Magyar Vöröskereszt

Központi Tudósító és Hadifogolygyámolító iroda 20/1942.szám Budapest, VIII., Baross u. 15.

Tekintetes Jung Márton urnak, Zomba

Mélységes fájdalommal értesítjük, hogy Jung Márton honvéd, aki Zomba községben az 1920 évben született, anyja: Krammer Rozália, a szovjet ellen vívott kereszties hadjárat alkalmával, Hazája védelmezésében 1942 június 28-án a Produk-i harcokban hősi halált halt.

A súlyos veszteség feletti fájdalmukban hazafias szívünk egész melegével osztozunk és amidőn a gyászbororult családnak őszintén átérzett részvétünket nyilvánítjuk, kérjük a Magyarok Istenét, adjon Önöknek erőt és megnyugvást, mert Hősi Halottunk a legszentebbért: Hazánkért adta drága életét. Legyen áldott hősi emléke!

Budapest, 1942 aug. 29-én.

P. H. Hazafias tisztelettel:

olvashatatlan aláírás

közp. igazgató,

tudósító iroda vezetője.

Másolat hitelül:

Bátaszék, 1954 évi május hó 24.

szomszédom, akikkel minden névnap, születésnap főzéssel és borkóstolással van megünneplelve. Ilyenkor mennek a nagy viták, ugratások, hogy kinek a bora jobb, a másikénak mik a hibái. Jókat eszünk, iszunk, viccelődünk; összességében ez tart bennünket fiatalon.

Anyámnak egy testvére maradt Szerbiában, meg az anyai nagyszüleim. A nagypapát annak

idején nagyon megkínozták, beszélni soha nem beszélt róla. Ők Moholon laknak. Az unokatestvéremmel tartjuk a kapcsolatot, látogatjuk egymást, eljöttek a szüretre, a Szüreti Napokon is itt voltak, mi is megyünk hozzájuk. A fiam is volt már kint, mert ők keresztkomaságban vannak. Az unokatestvérem lánya, Helga a kislány unokámnak a keresztanyja lett.

Fehér Margit Kosztolányi városa